Universitat Autònoma de Barcelona

2021/2022

Bases de la Cirurgia Clínica

Codi: 103630
Crèdits: 5

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502442 Medicina	OB	3	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Salvador Navarro Soto

Correu electrònic: Salvador.Navarro@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Manuel Armengol Carrasco

Antonio Moral Duarte

Nivardo Rodriguez Conde

José Troya Díaz

Prerequisits

És aconsellable que l'estudiant hagi assolit les competències bàsiques de les assignatures de primer i segon curs, especialment les relacionades a l'Anatomia i la Fisiologia.

L'alumne matriculat en aquesta assignatura es compromet, en entrar en l'ambient sanitari-clínic en contacte amb els pacients, a seguir la normativa de conducta exposada a la web de la Facultat de Medicina de la UAB, coneixent el document de recomanacions de conducta per als estudiants de medicina durant el cicle de formació clínica, respectant les lleis de:

-Llei de protecció de dades 15/1999

-Llei básica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica 41/2002

Accepta així mateix els riscos inherents a l'àmbit clínic i será coneixedor del document de vacunes recomenades als estudiants de la Facultat de Medicina de la UAB.

Objectius

Objectius Generals

- Conèixer els fonaments -bases biològiques- de la cirurgia i les grans síndromes quirúrgiques

- Conèixer i ser capaç de realitzar les tècniques quirúrgiques més bàsiques

Els objectius d'aquesta assignatura es complementen amb els de Fisiopatologia i Semiologia Clínica.

Competències

- Assumir el seu paper en les accions de prevenció i protecció davant malalties, lesions o accidents i manteniment i promoció de la salut, tant a nivell individual com comunitari.
- Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
- Demostrar que comprèn els agents causants i factors de risc que determinen els estats de salut i el desenvolupament de la malaltia
- Demostrar que comprèn els fonaments d'acció, indicacions, eficàcia i relació benefici-risc de les intervencions terapèutiques, basant-se en l'evidència científica disponible.
- Demostrar que comprèn la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de les malalties.
- Demostrar que comprèn les manifestacions de la malaltia sobre l'estructura i funció del cos humà.
- Demostrar que coneix i comprèn les funcions i interrelacions dels aparells i sistemes en els diversos nivells d'organització, els mecanismes homeostàtics i de regulació, així com les seves variacions derivades de la interacció amb l'entorn.
- Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
- Desenvolupar la pràctica professional amb respecte a l'autonomia del pacient, a les seves creences i cultura, amb respecte a altres professionals de la salut, demostrant habilitats de treball en equip.
- Elaborar una orientació diagnòstica i establir una estratègia d'actuació raonada, valorant els resultats de l'anamnesi i l'exploració física, així com els resultats posteriors de les exploracions complementàries indicades.
- Establir el diagnòstic, pronòstic i tractament sustentant les decisions amb la millor evidència possible i un enfocament multidisciplinari basat en les necessitats del pacient i que impliqui tots els membres de l'equip de salut, així com l'entorn familiar i social.
- Establir una bona comunicació interpersonal que capaciti per dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, als familiars, acompanyants, metges i altres professionals sanitaris.
- Indicar la terapèutica més adequada dels processos aguts i crònics més prevalents, així com dels malalts en fase terminal.
- Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Mantenir i utilitzar els registres amb informació del pacient per a la posterior anàlisi, preservant la confidencialitat de les dades.
- Obtenir i elaborar una història clínica que contingui tota la informació rellevant, estructurada i centrada en el pacient, tenint en compte tots els grups d'edat, sexe, els factors culturals, socials i ètnics.
- Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
- Plantejar i proposar les mesures preventives adequades a cada situació clínica.
- Realitzar els procediments pràctics fonamentals d'exploració i tractament.
- Realitzar un examen físic general i per sistemes, apropiat a l'edat del pacient i al sexe, de manera completa i sistemàtica i una valoració mental.
- Reconèixer i actuar en les situacions que posen la vida en perill immediat i aquelles altres que requereixen atenció immediata.
- Redactar històries clíniques, informes mèdics i altres registres mèdics de forma entenedora a tercers.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar la situació d'escenes amb situacions de risc vital.
2. Aplicar les mesures de profilaxi de les complicacions postoperatòries, amb especial èmfasi a les que pot dur a terme el metge generalista des de la pràctica ambulatòria.
3. Aplicar les mesures de profilaxi tromboembòlica.
4. Assistir actuant i corregint de manera simulada amb mitjans manuals i procediments instrumentals en les situacions de risc vital.
5. Buscar els elements rellevants de l'exploració d'un pacient amb un procés quirúrgic i amb vista a una intervenció.

6. Comunicar la informació pertinent sobre la lesió, la seva evolució i les possibilitats de tractament.
7. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
8. Conèixer la fisiopatologia dels diferents tipus de ferides, cicatritzacions i hemorràgies quirúrgiques.
9. Definir el perquè de les complicacions dels procediments quirúrgics.
10. Definir les bases, indicacions, tolerància, procediments en el donant i receptor dels trasplantaments.
11. Definir les interaccions dels biomaterials.
12. Definir les mesures de profilaxi de les complicacions postoperatòries amb especial èmfasi a les que pot dur a terme, des de la pràctica ambulatòria, el metge generalista.
13. Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
14. Descriure els fonaments de la rehabilitació, de la promoció de l'autonomia personal, de l'adaptació funcional del/a l'entorn, i d'altres procediments físics en la morbiditat, per a la millora de la qualitat de vida.
15. Efectuar una base de dades dirigida al control dels pacients que s'han sotmès a una intervenció.
16. Elaborar una anàlisi crítica dels objectius que es pretenen aconseguir amb les intervencions quirúrgiques contrastant-la amb els efectes adversos que aquestes poden comportar.
17. Emplenar correctament un consentiment informat escrit.
18. Escollir i utilitzar l'instrumental i material necessaris parell realitzar els procediments propis de la cirurgia menor.
19. Identificar com s'ha arribat a l'estat actual dels diferents procediments diagnòstics i terapèutics quirúrgics, els múltiples interrogants encara plantejats i les potencials possibilitats d'avenços argumentats en el futur.
20. Identificar el perquè de les manifestacions que permeten el diagnòstic de les grans síndromes quirúrgiques.
21. Identificar els fonaments de les intervencions quirúrgiques curatives i pal·liatives.
22. Identificar els fonaments de les vies d'abordatge en cirurgia convencional i endoscòpica.
23. Identificar els principis generals de l'anestèsia i reanimació.
24. Identificar la resposta de l'organisme a la cirurgia i les aportacions de la cirurgia mínimament invasiva.
25. Identificar les indicacions principals de les tècniques electrofisiològiques (ECG, EEG, EMG, i d'altres).
26. Identificar les primeres actuacions de prevenció (protecció i alerta) després dels accidents en l'ambient extrahospitalari.
27. Identificar les principals dades d'un full operatori i de la documentació d'un pacient quirúrgic.
28. Informar correctament sobre les indicacions quirúrgiques generals i el risc preoperatori.
29. Informar correctament sobre les mesures de protecció per evitar la transmissió d'energia lesionant als traumatismes.
30. Informar el pacient de totes les etapes de l'atenció assistencial: preoperatòria, intraoperatòria, postoperatòria immediata (crítics), planta d'hospitalització i seguiment després de l'alta.
31. Informar sobre les alternatives quirúrgiques.
32. Manejar les tècniques de desinfecció i esterilització.
33. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
34. Ordenar i redactar una història clínica de manera que permeti, al seu torn, redactar els altres documents que pugui necessitar un pacient quirúrgic, inclosos els de terminologia no tècnica.
35. Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
36. Practicar procediments quirúrgics elementals: netedat, hemostàsia i sutura de ferides.
37. Realitzar de forma simulada els procediments per a l'obtenció de mostres biològiques propis de la cirurgia menor.
38. Realitzar de forma simulada els procediments terapèutics propis de la cirurgia menor.
39. Reconèixer el material orgànic útil com a mostra biològica i la seva forma d'obtenció per procediments quirúrgics per processar-lo posteriorment.
40. Reconèixer els factors de risc que predisposen a l'aparició de complicacions postoperatòries per aplicar en cada cas les mesures de profilaxi que corresponguin.
41. Reconèixer i identificar a través de mitjans manuals i procediments instrumentals de monitoratge les situacions de risc vital.
42. Reconèixer les característiques dels teixits en les diferents situacions de lesió.
43. Saber preguntar els elements rellevants de l'anamnesi d'un pacient amb un procés quirúrgic i amb vista a una possible intervenció.

44. Saber sol·licitar en funció de l'anamnesi i l'exploració física, aquelles exploracions complementàries que poden ser útils per completar l'estudi de les grans síndromes quirúrgiques i amb vista a una intervenció quirúrgica.
45. Utilitzar correctament la nomenclatura quirúrgica internacional.
46. Valorar la biomecànica dels accidents en l'estratègia assistencial a un traumatisme.
47. Valorar la relació risc-benefici dels procediments quirúrgics a partir d'una història clínica.
48. Valorar les indicacions i contraindicacions de les transfusions i trasplantaments.

Continguts

Història dels procediments diagnòstics i terapèutics quirúrgics i possibilitats de futur en fase d'investigació, àmbits d'actuació de la cirurgia: generals i específics. Valoració preoperatòria, consentiments informats: genèric i adaptat a cada intervenció, fulla operatòria i altres documents mèdics legals del pacient quirúrgic. El quiròfan: estructura, distribució i funcionament de l'àrea quirúrgica. Classificació i maneig de l'instrumental i material quirúrgic. Les maniobres quirúrgiques bàsiques i la seva aplicació en procediments quirúrgics elementals. Aplicacions de l'anatomia quirúrgica a les vies d'abordatge per a l'actuació sobre els principals camps operatoris. Procediments instrumentals útils en l'assistència, valoració i monitoratge del pacient quirúrgic. Fisiopatologia de les ferides (incloent cremades, congelacions i altres tipus especials de ferides). Hemorràgia i hemostàsia en cirurgia, transfusions. Cicatrització. Materials artificials en cirurgia. Resposta sistèmica a la cirurgia. Característiques dels teixits en les diferents situacions de lesió quirúrgica: alteracions del creixement cel•lular congènites i adquirides, inflamació i traumatisme. Concepte, bases i classificació de la cirurgia oncològica. Concepte, bases, tipus i organització de la cirurgia dels trasplantaments. Infeccions quirúrgiques comunitàries: fisiopatologia local i sistèmica. Lesions per agents físics: concepte, freqüència i classificació. Assistència de les lesions traumàtiques elementals: ferides i altres. Politraumatismes fisiopatologia i assistència inicial: escenaris, amidades de suport, reconeixements primari i secundari. Aproximació diagnòstica i terapèutica a les principals síndromes quirúrgiques dels diferents compartiments del cos humà. Principis generals de l'anestèsia i reanimació. Monitoratge dels pacients quirúrgics en les unitats de crítics. Equilibri de líquids i electròlits, Nutrició i dietoteràpia en el pacient quirúrgic. Vies d'accés al sistema venós. Drenatges i ostomies. Cures postoperatòries. Complicacions de la cirurgia i la seva profilaxis: infeccions nosocomials del pacient quirúrgic, tromboembòlica i altres.

Temari de les classes teòriques (25h):

1 Història de la cirurgia

2 El quiròfan

3 Cirurgia dels traumatismes

4 Infeccions quirúrgiques comunitàries

5 Principis de la cirurgia dels tumors benignes i oncològica

6 Trasplantament d'òrgans

7 Principis de cirurgia preoperatòria

8 Resposta sistèmica a la cirurgia.

9 Anestèsia i control del dolor

10 Alteracions de l'equilibri hidroelectrolític i àcid base

11 Suport nutricional del pacient quirúrgic

12 Cicatrització de les ferides

13 Hemorràgia i hemostàsia en cirurgia

14 Infeccions del lloc quirúrgic

15 Infeccions nosocomials postoperatòries a distancia del lloc quirúrgic

16 Principals síndromes quirúrgiques. Síndromes compartimentals

17 Shock

18 Abdomen agut 1

19 Abdomen agut 2. Oclusió intestinal

20 Abdomen agut 3. Peritonitis

21 Icterícia obstructiva extrahepàtica

22 Hemorràgia digestiva

23 Politraumatismes 1. Concepte, fisiopatologia i escenaris assistencials inicials.

24 Politraumatismes 2. Reconeixements primari i secundari

25 Complicacions postoperatòries

Pràctiques de laboratori d'habilitats i simulació (15h):

A Accessos al sistema venós superficial

B Drenatges i sondes

C Suport Vital Bàsic

D Principis de sutura i tractament de les ferides menors

E Història clínica del pacient quirúrgic

Pràctiques hospitalàries (15h). Servei de Cirurgia General.

Metodologia

Aquesta Guia descriu el marc, continguts, metodologia i normes generals de l'assignatura, d'acord amb el pla d'estudis vigent. L'organització final de l'assignatura pel que fa al nombre i mida de grups, distribució en el calendari i dates d'exàmens, criteris específics d'avaluació i revisió d'exàmens, es concretaran a cada una de les Unitats Docents Hospitalàries (UDH), que ho explicitaran a través de les seves pàgines web i el primer dia de classe de cada assignatura, a través del professors responsables de l'assignatura a les UDH.Segons criteri dels professorat responsable i els recursos disponibles a cada Unitat Docent, part dels continguts corresponents a les lliçons teòriques podran ser impartits i avaluats a les aules de simulació amb la metodologia corresponent.

Pel present curs, els professors designats pels Departaments com a responsables de l'assignatura a

nivell de Facultat i de les UDH son:

Departament(s) responsable(s): Cirurgia

Responsable de Facultat: Salvador Navarro (snavarro@tauli.cat)

Responsables UDH

UD Sant Pau: Antonio Moral amoral@santpau.cat

UD Vall d'Hebron: Nivardo Rodriguez nirodrig@vhebron.net ; Manel Armengol marmengol@vhebron.netUD

Germans Trias i Pujol: José Troya Diaz 30145jtd@gmail.com

UD Parc Taulí: Salvador Navarro (snavarro@tauli.cat)

Metodologia

Part dels continguts de les 25 classes teòriques i seminaris es podran fer i avaluats a les aules de simulació amb la metodologia corresponent segons el criteri del professorat responsable i els recursos disponibles a cada UUDD.

Es faran 5 pràctiques de laboratori d'habilitats clíniques i simulació de 3 hores cadascuna, en grups de 5 estudiants. Aquestes pràctiques es podran fer durant el primer i el segon semestre.

També es faran 15 hores de pràctiques clíniques assistencials al Servei de Cirurgia General.

Excepcionalment i segons criteri del professorat responsable, els recursos disponibles i la situació sanitària de cada moment a les diferents Unitats Docents, part dels continguts corresponents a les lliçons teòriques, pràctiques i seminaris podran ser impartits de forma presencial o virtual.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES CLÍNIQUES ASSISTENCIALS (PCAh)	15	0,6	
PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)	15	0,6	
TEORIA (TE)	25	1	
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALLS / ESTUDI PERSONAL / LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS	65	2,6	

Avaluació

Les competències d'aquesta matèria seran avaluades mitjançant:

Avaluacions orals: proves no estructurades (0-10%).

Avaluacions de tipus pràctic: Avaluació clínica objectiva i estructurada (0-30%).

Avaluacions escrites mitjançant proves objectives: Ítems d' elecció múltiple i proves d'assaig de preguntes restringides (60-80%).

Els estudiants que no realitzin les proves d'avaluació tant teòrica com pràctica seran considerats com No avaluats exhaurint els drets a la matrícula de l'assignatura.

S'estableix una prova de recuperació pels estudiants que no superin la matèria programada segons calendari.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluacions de tipus pràctic: Avaluació clínica objectiva i estructurada	0%-30%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48
Avaluacions escrites mitjançant proves objectives: Ítems d' elecció múltiple / proves d'assaig de preguntes restringides	60%-80%	2	0,08	1, 8, 9, 11, 14, 15, 21, 23, 24, 25, 27, 40, 42, 46, 47, 48
Avaluacions orals: proves no estructurades	10%	2	0,08	5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 35, 36, 37, 41, 43, 44, 46, 47, 48

Bibliografia

Bibliografía de consulta

Cirugía / [coord.] J.L. Balibrea Cantero ; [autores F. Acín García ...et al.] Madrid : Marbán, cop. 2007

Lo Esencial en ECOE en medicina y cirugía / Aneel Bhangu Bhangu, Aneel A. Barcelona : Elsevier, cop. 2010

Sabiston tratado de cirugía : fundamentos biológicos de la práctica quirúrgica moderna / Courtney M. Townsend, Barcelona : Elsevier España , [2018]

Mandell, Douglas y Bennett compendio de enfermedades infecciosas / [editat per]: John E. Bennett, MD, MACP, Raphael Dolin, MD, Martin J. Blaser, MD Barcelona : Elsevier, [2017]

Schwartz's principles of surgery / editor-in-chief: F. Charles Brunicardi ; associate editors: Dana K. Andersen [i 6 més] New York : McGraw-Hill, [2019]

Recursos d'Internet

Recursos d'Internet https://www.aecirujanos.es/Guias-AEC_es_2_1.html

Programari

NO HI HA PROGRAMARI ESPECIFIC